

inzerati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
16 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
administracija in ekspedicija na
štarem trgu h. št. 16.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stolnem trgu
hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Rujava knjiga.

(Konec.)

Grof Beust navede s Chevalierjevega go-
vora tudi stavek, s katerim je ta izrekel, da
je na Francoskem Thiersa le ona stranka pre-
kucnila, ki se je držala svobodnosti trgovinstva.
Težko je umeti, zakaj grof Beust to ravno
Andrassy-ju poroča in zakaj je to v „rujavo“
knjigo prišlo. Morda je hotel ga opomniti, da
bi se tudi njemu (Andrassy-ju) taka prigodila,
ako bi ne držal z onimi, ki so za prostost
trgovine. Toda ravno nasprotno se utegne pri-
petiti. Posebno grof Andrassy je v sitnem
položaju; za Ogersko naj bi se potezal za pro-
stost trgovine, za Avstrijo pa za varstvo do-
mačega dela.

Še dva stavka Chevalierjevega govora gr.
Beust posebno povdarja. Chevalier je namreč
rekel, da prihodnosti popolnoma zaupa in da
je Francoska le vsled pogodbe od l. 1860 po-
stala tako premožna, da je mogla plačati v
tako kratkem času tolik znesek Prusiji. Grof
Beust se oklepa posebno zadnjega stavka, ki
pravi, da, ko bi bila Francoska ono pogodbo
že 30 ali 40 let prej sklenila, bi celó vojske
l. 1870 ne bilo. No, ta trditev je nekoliko
predrzna in mi se strinjamo o tem z grofom
Beustom, ki daje Chevalierju sledeče v pre-
vdarek: „Skušnja zadnjih 20 let uči, da, čim
bolj občejuje narodi med seboj, tem gostejše
so vojske.“

Potem preskoči grof Beust k govoru ba-
rona Kübecka, katerega imenuje razumnega in
zmerne, najbrže, ker je tudi ta zagovarjal
misel prostega trgovinstva, češ, da je za Av-

strijo koristno. (Za Avstrijo ne, za Ogersko
pa, to bi moral baron Kübeck kot Avstrijanec
dobro vedeti.) Tako je govoril baron Kübeck
17. julija t. l.; ko bi danes zopet o tej stvari
govoril, govoril bi morda drugače ali pa —
molčal. —

Slednjič pride grof Beust k svoji lastni
zadevi, namreč k dopolnilnemu dostavku gledé
avstrijsko-angleške trgovinske pogodbe. Osebnó
ga ta reč ne zadeva, pač pa so ga spravili ž
njo v neko zvezo, ki mu je zeló zeló nepri-
jetna. Proti temu se zdaj brani in razlaga gr.
Andrassy reč sledečo:

„Tega poročila ne morem skleniti, da ne
bi omenil še po baronu Kübecku natvezenega
dopolnilnega dostavka k avstrijsko - angleški
trgovski pogodbi. Ta končni dostavek k po-
godbi je bil že po časnikih in v državnem
zboru močno prijet, kar je pa vse le na-me-
letelo. Ker je mogoče, skoro gotovo, da se pri-
hodnji delegaciji bode zopet pečali s to za-
devo, naj tu predložim obširnega gradiva. Za
zdaj le kratko to-le: Angleško-avstrijska po-
godba od l. 1865 bila je sklenjena, predno
sem jaz v c. k. službo stopil; v tej je bilo
določeno, da imajo priti prihodnje leto angle-
ški komisarji na Dunaj, da se po še daljnem
pogajanju pridržani dostavek stalno določi. Ta
komisija prišla je kratko pred vojsko l. 1866
na Dunaj in bila, to se zna, prošena, naj od-
loži pogajanje na prihodnje leto. Da je l. 1867
zopet prišla, to ni bilo moje delo, marveč na-
sledek prejšnjih dogodeb. Kupčijsko minister-
stvo, pri teh obravnavah v prvi vrsti vpreženo,
je zastopal prav dobro sedanji minister denar-
nih zadev de Pretis, in jaz imam njegovo pri-

čalo, da sem se prizadeval to, o čemur se je
obravnavalo, skrbeti kolikor mogoče. Ko je bila
ta dopolnilna pogodba pred končnim potrjen-
jem predložena državnemu zboru, se ji je vrplo
česko in moravsko obrtništvo in dotični odsek
državnega zbora se je opotavljal. Posebno se
je ustavljala reichenburška kupčijska zbornica,
ktero sem zastopal jaz. Vsled vsega tega sem
jaz takrat dosegel nekaj, čemur v zgodovini
ni para; pripravil sem angleško vlado do tega,
da je oziraje se na izrečene želje pogodbo pre-
menila, predno je prišla do potrdila; potem jo
je državni zbor brez spodtikanja sprejel. Vaša
svitlost pa bo po navadni pravičnosti gotovo
razsodila, kake vrednosti je izrek, ki se je v
državnem zboru — žalibog brez ugovora! —
slišal, namreč, „da je importirani državni po-
litikar avstrijsko obrtnijo na kant spravil“.

Iz zadnjih besed vsak lahko sklepa, v
kaki razmeri je grof Beust z grofom Andrassy-
jem. Veselo znamenje stroge discipline v naj-
višjih službah je, da prejšnji državni minister
v tako ponižni obliki kot podložen s sedanjim
ministrom govori. Kar Beust piše o pričetku
slaboglasne pogodbe, je vse res. Treba pa mu
ni bilo sklicevati se na spričalo de Pretisevo,
češ, da si je prizadeval predmet obravnave
kolikor mogoče skrbeti. Da si minister o svo-
jem delovanju dá spisati spričalo po svojem
soministru, to je čudo, ki se le v Avstriji more
še pripetiti. Vendar kaže to, kako zeló so bo-
leli grofa Beusta napadi, ki so leteli brž po
malikovanju njegovem na-nj. Zato se grozi še
zdaj, da besedam „importirani državni politikar“
v državnem zboru nihče ugovarjal ni. Res, ta-
krat je celó reichenburška kupčijska zbornica

Puščavnik.

(Dalje.)

Sam nisem vedel, kaj naj bi počel, v
Ljubljani, tam, kjer je prebivala ona, kjer je
bil vir in konec moje ljubezni, ni mi bilo ob-
stanka; na grajščino iti sredi zime ne bi bilo
prijetno; drugam vedel nisem, zdaj mi piše oni
prijatelj, katerega sem vam že omenil, naj
pridem na njegovo grajščino. Ponudba mi je
bila všeč; kajti ravno zdaj sem potreboval
prijaznega, sočutnega srca in to je bilo v srcu
prijateljevem. Šel sem na njegov grad na Če-
skem, našel sem srce, ki me je sprejelo z ve-
seljem in srčnostjo. S seboj sem peljal sestro;
da bi pač bil domá pustil krepko dekle,
izobraženo na duši in telesu. Ni tedaj čuda,
da je vnela srce mojemu prijatelju; ljubil jo
je. Jaz sem bil žalibog zadovoljen; ker na eno
stran je bila sestra časno preskrbljena; na
drugo sem si še bolj zavezal dražega prijatelja.
Že so bile vse naprave narejene k poroki; kar
pride v mesto krasna grofica, koketa v ne-

zmerni stopinji, celim krogom občudovalcev in
in ljubivcev. Imela je moč, da je s svojimi
zvižgami mogla neskušenca zapeljati v svoje
zanjke. Zapeljala je grofa; pa ne še popolno:
le nekoliko pozabil je na svojo sestro v bližini
tega solca. Ko sem to zvedel, divjal sem; ču-
dim se, da nisem znorel. Ko bi bil prijatelja
pustil, da bi se bil nekoliko zavedel iz oma-
mice, v katero ga je treščila brezčutna nesram-
nica, spoznal bi bil svojo neumnost in se po-
vrnil z večjo ljubeznijo k Ljudmili. Pa jaz ne-
spametnež divjal sem v prvem napadu strasti
v sobo, kjer je prebivala grofica, brez pomisleka,
kaj naj bi storil. Bil je ravno pri njej; ves
besen ga začnem zmerjati in ko se mi je v
bran postavil, se zaženem ves brezumen vanj,
ter mu zasadam nož v prsi. Tukaj vstane
puščavnik premagan od moči bridkega spo-
mina; nekoliko minut sta obadva molčala, mla-
deneč, prestrašen od nesreče svojega tovarša,
puščavnik, premagan spomina stare nesreče,
potem pa nadaljuje popivši kozarec vina:

„Da, umolknil ste prestrašeni nad mojo
hudobijo; pa dozdeva se mi prav v resnici,
da nisem bil v stanu premagati svojih strasti;

vse me je goljufalo, slava, ljubezen, prijatelj;
povrh je moja sestra svoj nesrečni stan ob-
stala mi ravno pred tem strašnim dogodkom;
da bi bil naš rod onečasten, to vzelo mi je vso
pamet; da me je prijatelj po tem takem oslepil,
vzelo mi je ves razum in v sili svoje strasti
storil sem grozno delo. Komaj sem ugledal kri,
ki se je curkoma vtila s prsi, koj se mi je
vrnila pamet; na prsi sem se vrgel prijatelju in
točil grenke solze; na enkrat se mi je odprl
prepad, v katerega sem bil zabredel. Pa krik
nesramne kokete, ki je bila kriva vsega, zbu-
dil me je iz mojega stanja in bežal sem, da
bi ušel pravici in moji lastni vesti. Da-si sem
si lahko razlagal vzroke, vendar nisem si za-
krival, da sem grešil proti naravi in ljubezni.
Komaj, da sem povedal svoji sestri nezgodo,
omahnila je in padla v omedlevice. Ona ga je
namreč ljubila iskreno, ko se je zravnila iz
omedlevice, bila je neizrečeno žalostna, ker
mislila je, da je zdaj pač grofu nemogoče lju-
biti jo in vzeti jo še celo za ženo, jaz sem jo
tolažil, da je grof preveč vitežk, da bi mogel
storiti kaj takega. Ako bi je pa ne hotel imeti,
naj gre na grad, ter naj tam počaka, dokler

sprla se s svojim poslancem, kterega je nekaj časa gledala kot od Boga poslanega odrešenika in osrečevalca. Takrat celó tisti, kteri so bili „importiranemu državnemu politikarju“ za svojo srečo hvalo dolžni, niso imeli besede za brambo istega moža, kterega so kratko prej slavili kot očeta „bürgerministeriuma“.

Sploh pa je obžalovati, da ona končna pogodba ni v delegacijah prišla do strogejšega razgovora, kajti zeló mikavno bi bilo zvedeti za bolj obširni materijal, kterega je Beust tu svojemu višemu hotel predložiti.

Sporočilo, ki je zdaj v „rujavo“ knjigo sprejeto, bo težko premenilo slabo javno mnenje Avstrije o Beustu. Menda tudi on tega ne pričakuje, ker se temu javnemu mnenju nasproti nikakor vljudno ne vstopi. Dasiravno se brani očitjanja, da je on zakrivil ono pogodbo, vendar se zdaj poteza zá-njo. V hudem nasprotju z mislijo imenitnih trgovcev trdi, „da je bolezní, za ktero trpi naša obrtníja, drugje iskati, ko v kupčijskih pogodbah“. Res zló, za kterim boleha naša obrtníja, ni v teh pogodbah; pač pa je v pogodbah mnogo vzrokov bolehanja. Beust skuša pred svetom opravičiti se s tem, da trdi, da bi se bili slabi nasledki one pogodbe, če bi bili iz nje izvirali, že prva leta pokazali, ne pa še le po borznem polomu; prav tako, kakor o pogodbi, bi se smelo trditi, da je borska kríva propada obrtníje. Če bi bila ona pogodba za Avstrijo tako slaba, kakor se zdaj trdi, gotovo bi bilo to že prej na dan prišlo, zlasti tisti čas, ko so njega tako hudó prijemali. Ker se pa to ni zgodilo — tako izpeljuje Beust — vzroka propada avstrijske obrtníje ni kriv niti on sam, niti ona pogodba z Angleško.

No, res nista niti on niti pogodba edina vzroka temu; vzrokov je mnogo, na borsí in drugje; vendar pa je Beustovo modrovanje jalovo. Prvíč so obrtníki naši že naprej se bali slabih nasledkov pogodbe z Angleško. To pripozna Beust sam, ker navede, da se je moravsko in česko obrtníjstvo in celo reichenburška kupčijska zbornica vpírala zoper pogodbo, zu ktero tudi v državnem zboru ni bilo gladke poti. Če je tudi angleška po prizadevanji Beustovem nekaj premenila, je vendar čudno in nerazumljivo, da je mogel Beust še julíja meseca 1875 biti in je morda še zdaj te misli, da je ona pogodba Avstriji koristna, čeravno je občno mnenje po žalostnih skušnjah ravno nasprotno sodbo o tem izreklo.

mene ne bo, ker zdaj mi je beg edina rešilna pot. Potem pa sem hitro spravil najpotrebnejše reči skupaj, ter bežal hitro čez mejo v bližnjo Saksonsko. Od tam sem bežal na Bavarsko in Laško, in na Bavarskem sem bral v nekem časniku strašno zgodbo, toda s pristavo, da prijatelj ni do smrti ranjen, ampak, da se upa, da bo ozdravljen. Z nekoliko ložjim srcem se podam naprej. Tako sem se potikal kacíh deset mescev okrog. Na Laškem sem vprvíč písal domu na vaškega fajmoštra, ki je bil že mojemu očetu prijatelj. Željno sem pričakoval odgovora. Novice, ktere sem prejel, bile so mi še dosti vgodne, mnogo bolj, kakor sem pričakoval. Na grofovo prošnjo se je opustilo vse preganjanje zlodelnikovo, in bilo mu je celo dovoljeno vrniti se domu. Mojo sestro je grof res vzél, ter se poročil z njo, potem pa jo je poslal od sebe, ker vendar ni mogel popolnoma odpustiti njenemu bratu, pa tudi, ker je ona sama želela za nekaj časa vrniti se v svojo domačijo, da bi se njeno slabo zdravje malo popravilo in da bi tam porodila grofu sina. Podal sem se toraj domu. Ena kazen za storjeno delo me je že čakala: sestra mi je bila

S tem, da se slabi nasledki niso brž po sklepu pogodbe pokazali, ni še dokazano, da jih ni bilo. Že l. 1869, 1870 in 1872 so se slišale pritožbe obrtníkov. Ne gledé na to pa je grofa Beusta opomniti, da treba daljega časa za enake skušnje. Čas sleparstva, ki je tačas nastopil, pa ni bil nikakor vgoden za take skušnje. Trževalo se je večidel z domišljivo vrednostjo, goljifivi papír je pokrival slabe nasledke kupčijskih pogodb. Zdaj, ko je vse to skup padlo, so se pa pokazali, občinstvo je spoznalo ne le, da so se pogodbe skle pale bolj s politíčnih, kakor z gospodarskih namenov, spoznalo je tudi svoje lastne grehe, ki jih je delalo s sleparskim barantanjem, z neprevidnim preobilnim izdelovanjem nepotrebnih reči, z igranjem na borzí, s strastnim zapravljanjem.

Tako je zdaj. Občinstvo je spoznalo svoje grehe; ono pa ima pravico zahtevati, da njegovi zastopniki in vlada spoznajo svoje zmote in napake in kesaje se nastopijo drugo pot — pot poboljšanja.

(Po „Reformi“.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 27. oktobra.

Avstrijske dežele.

Državni zbor je nameraval po predlogu Wildauerjevem za Tirolsko in Galicijo skleniti neko posilno šolsko postavo. Poslanci tirolski so že takrat, ko je bil Wildauer sprožil svoj predlog, v državnem zboru povdarjali, da vedo, kaj imajo storiti, če ta predlog pride v obravnavo. Zdaj so se začeli krhati tudi Poljaki. „Gaz. Nar.“ píše, da g. Groholski je vsem še v Galiciji bivajočim poslancem poljskim sporočil nemudoma priti na Dunaj, da se v klubu dogovore, kaj naj storé gledé predloga Wildauerjevega. Omenjeni list naznanja, da bodo poslanci vsih nasprotnih strank izstopili iz državnega zbora, če bodo liberalni centralisti v pretres vzeli predlog Wildauerjev. Da bi to le resnično tudi storili in se v ta državni zbor nikdar več ne povrnili. A nemški liberalci se tega hudo boje, in minister Štremaier je v Levovu neki rekel, da omenjeni predlog ne pride na dnevni red.

Vnanje države.

Z jugoslovanskega bojišča se naznanja, da je 400 vstajnikov 21. t. m. na-

padlo Prejsko. Pa 1400 Turkov ji je hitelo na pomoč in vstajniki so se morali umakniti v hribe. Ko je pa prišel Pavlovič s 600 vstajniki in Turke prijel od strani, se je vnel hud boj, v kterem so bili premagani Turki, ki so urno pobegnili v Trebinje. 300 vstajnikov je zaprlo pot iz Dubrovnika v Trebinje, ki vsled tega ne more dobiti potrebnega živeža. Filipovič je Turke 17. t. m. nabil pri Vinici. Čez Klek je zopet 3000 Turkov marširalo v Hercegovino. 21. in 22. t. m. so Turki prijeli vstajnike v zubciskem okraju, pa niso nič opravili. Zgubili so 152 mož, potem pa so odšli v Bičevo. Vstajniki oblegajo tudi Nikšiče. Turkom povsod pomanjkuje živeža za ljudi in za živino, ki kar kupoma cepa in poginja.

Nemški cesar je iz Bozen-a písal kralju laškemu, češ, da se mu hoče še enkrat zahvaliti za prisrčen sprejem v Milanu. Njun shod, pravi cesar, je zgodovinsko pomenljiv, ker ju je previdnost božja postavila na čelo deželama, ki ste si s hudimi boji morale priboriti zedinjenje. Kralj italijanski je cesarju odgovoril, da se bo obiskovanja cesarjevega vedno spominjal. „Od previdnosti božje poklicana k izvršitvi enake naloge, píše kralj, si morava k tej dogodbi čestitati. Enake razmere med vladarjema in narodoma bodo še bolj zadrgnile prijateljsko vez, ki naji iz mnogih vzrokov zedinja.“ Cesar je 25. t. m. dospel v Berolin. Ker je še truden od potovanja, ne bo osebno odprl državnega zbora.

Nemški narodni liberalci se na prihodnji državni zbor jako marljivo pripravljajo in se hočejo reakcionarnim razmeram Bismarkovim krepko ustaviti. Kakor se píše „Frankf. Ztg.“, hoče državni kancelar svojo notranjo politiko z enakimi pripomočki izvršiti, kakor je brezozirno izvršil svojo vnanjo. Če se mu bode liberalna stranka ustavljala, se hoče Bismarsk sklicati na ljudstvo in državni zbor ali razpustiti ali pa objaviti kak oklic. Kancelar pri vsaki prilíki povdarja, da narodni liberalci so bili voljeni na njegovo priporočilo in da so takrat obljubili podpirati politiko njegovo proti ultramontancem in socijalnim demokratom. Pristavek k kazenski postavi je po njegovem mnenju poskusni kamen za vdanost narodnih liberalcev, ker so določbe kazenske novele le nasledek politike Bismarkove. Liberalci so vsled tega jako slabe volje. Pa to nič ne dé, narodni liberalci bodo vse storili, kar bo Bismark

na porodu umrla, edina ljubezen moja na zemlji, ostavivši krepkega dečka. Imenoval sem ga Vojteh. Še enkrat se mi je povrnilo veselje, ko sem izrejal Vojteha, edino zapuščino moje sestre. Kmalo ko sem prišel domu, dobil sem pismo od nekdanjega prijatelja, kteremu se je bila naznanila smrt njegove soproge, v kterem mi je poročal, vse seveda v vradniškem štilu, da naj zaenkrat obdržim fanta, kadar bo bolj dorasel, vzél ga bo grof na svoj dom. To je bila tudi moja želja in izrejal sem ga tedaj po svoji moči dobro; sicer pa se nisem pečal z nikomur. Bil sem od smrti svoje sestre ves otožen, vsega veselja mi je bilo konec, povrh sem bil pa še tudi nekako čudno nezadovoljen in pri takem življenji sem se hitro postaral, da-si sem bil še le 25 let star, kdor me je videl, imel me je za štiridesetletnika. Vse moje opravilo je bila vzgoja Vojtehova; ko je pa dopolnil šesto leto, písal mi je grof ravno tako ob kratkem, da naj ga pošljem v Ljubljano baronu N. Težka mi je bila ločitev od njega; pa vdal sem se v svojo osodo, nisem godrnjal, pa v meni je vse pokalo neizrazljive bolesti. Zdaj, zdaj — me ni vezalo nič več na svet;

zdaj sem bil sam, strašna beseda, sam! Svoj grad sem prepustil bratrancu, ker je grof določno bil povedal, da je odtrgana vsaka vez med njim in menoj. Izgovoril sem si toliko denarja, da mi je bilo mogoče povsod dobro živeti, vzél sem svojo gotovino, ter šel za nekaj let na potovanja, prehodil sem Francosko, Angleško, Španjsko in Laško, tudi v Ameriki sem bil nekaj mescev. Otožnost sem sicer zgubil, a zadovoljnosti še nisem našel; le malo utešil sem notranja čutila. Povrnivši se domu, podal sem se v to puščavo ter se predal znanstvu; to me ni prevarilo, bilo mi je tolažba v obupu, veselje v samoti, ljubezen na svetu. Z denarjem sem pomagal ubožčkom, podučeval nevedne in tako sem zdaj srečen, kolikor se pri moji preteklosti biti more.“ Puščavnik je končal; mladeneč je pri zadnjem delu govora nekako čudno blede pa rudeč prihajal. Ko pa ta zgovori, vsklikne:

„Vi se píšete Viktor pl. Odovski, kaj — ne!“

(Konec prih.)

tirjal, da jih le ne bo še vrgel med staro šaro; da nimajo čisto nič značajnosti, so pokazali že zdavnej.

Bavarska. Ljudsko društvo katoliško v Mnihovem je sklenilo te-le resolucije: 1. Katoliško društvo naravnost pritrdi adresi večine deželnega zbora do kralja in izreka svojo zadovoljnost z možatim njenim obnašanjem. 2. Društvo prigovarja svojim prijateljem po deželi, da naj pristopijo k katoliško-političnim društvom, kjer jih pa še ni, da naj osnujejo nova. 3. Društvo za neobhodno potrebno spozna, da se katoliški domovini in cerkvi svoji zvesti može na Bavarskem zedinijo v eno bavarsko katoliško stranko; 4. Društvo vabi vsa druga enaka društva, da pristopijo k tem resolucijam.

Izvirni dopisi.

Iz Starelake, 25. oktobra. Naše politično društvo je včeraj zborovalo o petih popoldne. Akoravno je bila ta ura za može iz oddaljenih vasi malo pozna, zlasti v tako grdem vremenu, kakor je bilo včeraj, zbralo se jih je bilo vendar nekaj čez 50. Govora o zemljiščini cenitvi ni bilo, kakor sem ga bil napovedal v zadnjem zboru in omenil v dotičnem dopisu. Gospod, ki ga je obljubil, bil je zadržan priti na zbor. Tajnik našteva in podučljivo razlaga bolj važne in pomenljive novice, ki so se dogodile od zadnjega zbora na cerkvenem in političnem polju po svetu. — Drug odbornik pojasnjuje vstanek Ercegovincev, opisuje žalostno stanje pribeglih na avstrijsko zemljo, ter jih toplo priporoča v usmiljenje. Sklenilo se je, pobirati darove za omenjene ubožce.

Vnetost za tako društvo, zadovoljnost in veselost se je brala možem na obrazih, ko je bil zbor končan. Trajal je dobro uro. Pred zborom so se pa med sabo pogovarjali o srenjskih, vse zadevajočih rečeh. Število družnikov se je zopet pomnožilo za 13 udov.

Odbor bo skrbel, da osnuje zopet zbor, preden se razide sedaj trajajoči državni zbor na Dunaji.

Z Dolenjskega, 24. oktobra. „Slovenec“ nam je prav vstregel, ko je priobčil poročilo o stanju banke „Slovenije“ in razložil s prav strokovnjaško natančnostjo vzroke, zakaj ta Slovincem tako potrebna banka ni na isti stopinji, na kateri bi morala biti. Želeti bi bilo, da bi vsi slovenski listi ono poročilo — če ne že popolnoma ponatisnili, vsaj kolikor mogoče bistveno posneli, ker gre tu ne za strankarsko, ampak za obče koristno splošno reč. Kar sem jaz razumel, spada oni članek v dva dela: prvič opravičuje slabo stanje, v katero je prišla banka pod prvim vodstvom. Tu zvemo res žalostne reči, vendar je zopet razvidno, da je le strokovnjaška nekretnost, ne pa nepoštenost ali dobičkarija udov vodstva ta lepi zavod pritirala do propada. Prišel je v zadrege, s katerih se mu ni bilo skopati več po navadnih pripomočkih; bilo je treba manj navadne pomoči po delničarjih in če bi bili vsi v stanu in volje doplačati določene odstotke, gotovo bi bila banka zopet na dobrih nogah. Žalostno, da se to ni zgodilo!

Vendar propadla banka še ni, to izvemo iz drugega dela poročila, ki je bolj tolažljiv od prvega. Vajeti je vzelo v roke bolj zvedeno, bolj skušeno vodstvo, ki je tudi že prve dni vzelo v roke metlo in nož ter pometalo in rezalo proč, kar je bilo smetnega in gnjilega v prvi vrsti zapaziti. Stroške zmanjšati in dohodke povižšati — to je že veliko in kaže, da se je vodstvo lotilo zverj „deficita“ na pra-

vem koncu. Ali to zopet lahko vsak sam kmalo spozna, da vodstvo samo, naj bo še tako marljivo in umno, naj ima še tako spretno roko, vendar razrešetane ladjice ne more obdržati vrh vode. Treba pomoči občinstva, brez te je, to rad verjamem, ves trud vodstva zastoj.

Ta pomoč pa ni morda žrtvovanje premoženja in denarja, kdor hiti banki na pomoč, se sam ne poda v nevarnost — mislim jaz. V onem poročilu o banki „Sloveniji“ je rečeno in posebno poudarjeno, da banki zdaj ni treba nič drugega ko dela, t. j. zavarovancev. No, vse drugo bi se pri nas težje dobilo, ko ti, to je zlasti letos pokazala skušnja. Po naših krajih je bilo mnogo požarov, a pogorelcev le malo zavarovanih. Zato mislim, da ravno zavarovancev bi se banki „Sloveniji“ ne moglo manjkati, ako bi ljudstvo naše umelo svojo korist. Nezaupanje tu pač nima nobenega vzroka, kajti kdor pregleda letne račune in bilance drugih zavarovalnih društev natanko in le spovršnim umom za take reči, bo naglo spoznal, da jih je mnogo, ki stojé še na slabših nogah, gotovo pa ne na boljših ko naša „Slovenija“. In vendar jim naš kmet upa ravno zato, ker niso domači zavodi, ampak tuji.

Tu se pač najočitneje spolnuje izrek: „Doma nihče ne velja“. Da bi bila naša banka n. pr. v Pešti, na Dunaji, v Gradcu, na Laškem ali celo na Pruskem kje, gotovo bi ne imela toliko sovražnikov, kolikor jih ima, ker je v Ljubljani, gotovo bi ji ljudje več zaupali. Ali je pa to prav? Ali bomo s takim ravnanjem sploh kedaj kam prišli? Če mi sami sebi ne upamo, kdo bo potem nam upal! Ali ne bomo vedno v sužnosti drugih? Čemu najemati tujce za varhe in stražnike, če imamo domače, ki bi ta posel bolj vestno in skrbneje opravljali! Banka „Slovenija“ je tak varuh, tak čuvaj, ki ima nalogo in voljo varovati nas škode po ognji, zavarovati življenje moža na korist žene in nasproti, življenje starišev na korist otrok, ki bi bili brez vse pomoči, če zgube stariše itd. Ali ni to res lep zavod, ustanovljen ne iz dobičkarije, ampak le na občno korist in v prvi vrsti na korist našega ubogega naroda? — Ali boš odganjal človeka, ki ti pride gasit goreče poslopje? Ali boš odpodil onega, ki ti ponuja pomoči, ako bi te kaka nesreča zadela, in za vse to zahteva le majhen znesek, ktereplačati ti ni težko, občutljivo? Mislim, da ne, če veš, kaj ti je koristno.

Konečno le še to: Dobro, za vse Slovence ponosno bilo bi, ako bi bilo vsako posestvo zavarovano in sicer pri „Sloveniji“. Ne varam se, če rečem, da je te misli vsak pravi domoljub. Tedaj na delo! Priporočajte domači zavod, prigovarjajte ljudi k zavarovanju, saj je to le njim na korist, nam vsem pa na ponos, če se naša banka spne do stopinje in veljave našega mnogobrojnega naroda vredne.

Iz Istre, 26. oktobra. (O spravi. — Podporno društvo za istrske dijake. — Dobrilove štipendije. — Trgatev.) Iz mnogoterih krajev mile slovenske domovine so dohajali glasi o spravi tužnega razdvojenja naroda. Ker se je o tej reči že toliko pisalo in na vse strani pretresalo, me ni volja vnovič razkrivati rane pogubivnega razpora, ki se je med Slovani tako obče vgnjezdil, ne priporočati sredstev, po katerih bi bilo mogoče doseči toliko potrebno spravo, omenim je le, da se bo tudi iz „Istre“ o tem čul glas. Več nego 11 let je, kar sem zapustil milo kranjsko domovino, kolikor daleč in kolikor več časa sem od središča njenega, toliko srčneje jo ljubim, toliko bolj želim njeno srečo. A žalibog ni upanja ne nade, da bi nesrečna

razcepljena domovina slovenska mir in slogo imela in srečo dosegla, dokler bo „Narod“ v tem duhu vredovan kakor do sedaj, ko ima pri vsakej priliki pripravljeno za duhovščino kľofuto, za katoliško vero pa zabavljico. O takih razmerah sprave ni bilo in je ne bo. Ako bi se pa dosegla, bi bila tako piškava in malovredna, da bi se pri prvi poskušnji ogenj prepira še z večo srditostjo vnel in poštene za blagor naroda vneti rodoljubi bi se z žalostjo prepričali: liberalis fides nulla fides.

V nobeni deželi v Avstriji, izvzemši znabiti Dalmacijo, ne obiskuje tako malo sinov priprostitih kmečkih staršev više šole nego v Istri, toraj je uradništvo skoro posve tuje. Ubogi istrski kmet mora skrbeti, da preživi siromaško svojo družino, in ni mu mogoče pošiljati svojih sinov v odročna pomorska mesta, kjer je velika dragina, zraven se pa oholo lahonstvo šopiri preziraje uboze slovenskega kmeta. Pazinska spodnja gimnazija je pa tudi preveč po nemško-italijanskem kopitu vstrojena, da se je istrska slovenska mladina težko privadi.

Marljive uboge isterske dijake podpirati, jim v gmotnem oziru stan zljajševati, in stariše vnemati, da bi rajši in z večim pogumom dečke pošiljali v više šole, se je lani v Kastvi ustanovilo društvo pod naslovom „Bratovščina hrvatskih ljudi v Istri.“ Društvu je predsednik slavni državni poslanec dr. Dinko Vitezić, podpredsednik v. č. dekan Kastavski. Pretekli mesec je imelo to društvo drugi letni zbor. Tajnik g. Jelušić je poročal, da je c. kr. namestništvo 5. julija t. l. društvo potrdilo; premoženja ima 1353 gold. 66 kr., prihodkov je imelo lani 1507 gld. 54 kr., stroškov pa 166 gld.; 150 gld. je dalo podpore 4 istrskim dijakom.

V zboru je bilo tudi sklenjeno nj. Visokost cesarjeviča Rudolfa prositi, da blagovoli prevzeti pokroviteljstvo omenjenemu društvu. Največa dobrotnika društva sta bila preteklo leto mil. gosp. škof dr. Dobrila in pr. g. kanonik T. Gajdek.

Tržaški uradni list „Osservatore Triestino“ naznanja za ubogo istrsko mladino veselo novico, da je mil. škof preč. g. Dobrila ustanovil 8 štipendij za dijake poreško poljske škofije, in sicer pet po 100 gold. 80 kr. v srebru, tri pa po 112 gold. avstr. vr. na leto. Štipendije se bodo delile še le po smrti visoko častitega ustanovnika.

Trgatev je bila letos od Boga blagoslovljena kakor že mnogo let ne. Tržaška „Sloga“ naznanja, da je bilo v tržaški okolici 100.000 veder, v pazinski in bujski 100.000, v piranski 90.000, v koparski 50.000 veder vina. Tudi v Kastavščini je trta dobro obro-dila, kjer ni potolkla toča.

Domače novice.

V Ljubljani, 28. oktobra.

(Obravnava) zarad konfisciranega „Slovenca“ št. 111 od 21. sept. bo pred deželno sodnijo 4. novembra t. l. V dopisu dež. sodnije, ki smo ga prejeli včeraj, stoji sicer 4. oktobra, ali misliti je, da tudi deželna sodnija meseca oktobra ne bo nazaj obrnila. — V „Laibacheri“ beremo, da je št. 123 „Slovenca“ od 19. t. m. pregrešila se zoper § 300 k. p. in je zato bil list zopet objektivno obsojen. Tudi proti tej sodbi bomo vložili pritožbo.

(Zarad volitev za kupčijsko zbornico) stal je 23. t. m. učitelj iz Starega trga pri Poljanah g. Nikolaj Stanonik pred kresijsko sodnijo v Novem mestu, ki ga je pa za nekriivega spoznala. Zagovarjal ga je g. dr. Julij Wurzbach, ker je g. dr. Mošè ravno ta dan imel

obravnavo pri tukajšnji porotni sodnji. Kaj k temu poreče slavna naša policija, ki je konfiscirala „Slovenca“, ker je bil napovedal omenjeno sodnijsko razpravo? Mi se za zatoženca nismo nič bali, ker smo bili prepričani, da pravica mora zmagati. Kakor se nam piše iz Novega mesta, je bila obravnavo jako zanimiva, tako trdijo vsi juristi. Kajti razsodba ta je posredno obsodba nasprotne stranke. Posebno izvrstno se je obračal zagovornik dr. Wurzbach. Obširneje poročilo se nam je obljubilo za prihodnji teden.

(Pred porotniki) sta 23. t. m. stala Janez Omahen in Marija Strmolè iz Grosupljega. O sejmu 26. aprila t. l. so se bili fantje gatinski in grosupeljski stepli in Janez Omahen je z gnojnimi vilami, ki mu jih je pomolila Marija Strmolè, Franceta Žgajnarja iz Gatine tako hudo vdaril po glavi, da je 2. maja umrl. Porotniki so Omahna in Marijo Strmolè za kriva spoznali, in sodnija je prvega obsodila na 4 leta težke ječe, vsak mesec poostrene z enim postom, Marijo Strmolè pa na 1 leto ječe.

(Dr. Razlag) je državni zbor prosil za 6 tednov odpusta.

(V podporo siromakom ercegovinskim in bosniškim), ki so pribežali na zemljo avstrijsko-ogersko dramatično društvo združeno z narodno čitalnico napravi v deželnem gledališču v soboto 30. dne t. m. „veliko besedo“ s sledečim programom: 1. Koncertna ouvertura, zložil A. M., svira gledališki orhester. 2. Bendel — „Svoji k svojim“, zbor s čveterospévom poje čitalniški pevski zbor. 3. Fr. Cegnar — „Graničar“, deklamuje gospod J. Kocelj. 4. Förster — „Samo“, véliki zbor s čveterospévom, poje čitalniški pevski zbor. 5. Fr. Jakš — „Elegija za cello“, gode gospod Leop. Pištrich s spremljevanjem orhestra. 6. Vogel — „Olgani“, véliki zbor s samospévom za tenor, poje gospod J. Meden in čitalniški pevski zbor. Po koncertu, prvokrat: 7. „Pokojni moj“, šaloigra v 1 dejanji po Francoski „Mon premier“, poslovenila gospá Lujiza Pesjakova. — Vstopnina je navadna, brez omejenja več milostnosti. — Začetek ob 7. uri zvečer.

(Naznanilo.) Vaje pevskega zbora čitalničnega začele so se 15. dne t. m. in se bodo nadaljevale redno vsak torek in petek ob 8 uri zvečer v čitalnični pevski sobi. Pevska šola z začetnike je vsako sredo in soboto ob 8. uri zvečer, šola za gospodičine vsak ponedeljek in četrtek ob 6. uri zvečer. Kdor se želi vpisati v šolo ali zbor, to lahko stori ob omenjenih urah. — Naj pri tej priliki omenimo čast. občinstvu še to, do sodelovanje vsega čitalničnega pevskega zbora ali tudi le kakega oddelka zborovega zunaj čitalnice pri kaki veselici, pogrebu itd. dovoliti ali odreči ima pravico le pevski odbor, do kterege se je treba o tacih zadevah obrniti.

Čitalničin odbor.

Razne reči.

— Politično in bralno društvo „Edinost“ za tržaško okolico imelo bode v ponedeljek 1. novembra ob 11. uri dopoldan „redni občni zbor“ pri sv. Ivanu v Kastelcevi dvorani. — Dnevni red: 1. Sporočilo odborovo o društvenim delovanju. 2. Prošnjo do sl. mestnega svetovilstva, naj se odpravijo sedajni okrajni glavarji (capí distrettuali e rurali) ter naj se volijo na mesto njih domači zaupni možje za župane. 3. Posamezni nasveti čč. gg. udov. 4. Volitev novega.

— Duhovske premembe v ljubljanski škofiji: Umrla sta č. g. Valentin Šraj, be-

neficiat v Podragi na Vipavskem, 1. sept. in č. g. Aaton Krašovic, župnik v pokoju v Loki, 21. oktobra. R. I. P.

— Nagličem med Trstom in Dunajem se bodo od 1. novembra naprej zopet pridevali vozovi II. reda.

Poslano.

V zadnji seji mestnega zastopa ljubljanskega je bilo po nasvetu g. Zieglerja sklenjeno, mestnemu inženirju Wagnerju za njegov trud pri zidanji nove krakovske šole podariti 200 goldinarjev.

Gledé uboštva jalove mestne blagajnice vprašamo:

Je li ekonomično, da se je pri zidanji šole po čisto nepotrebem razmetalo veliko denarja, kakor: za nepotrebne malarije vež, mostovžev, za brončiranje držajev pri stopnicah, gizdavost pri napravi pohišne oprave itd.? Je li humanitarno, da se od občinstva, ki težko plačuje davke, z največjo silo iztirjujejo 10% doklade za omenjeno šolo, potem pa mestnemu inženirju, kterege dolžnost je in za kar je plačan, pri znani revščini mestne blagajnice velikodušno dajejo še površna darila?

V Ljubljani, 24. oktobra 1875.

Več davke plačujočih občanov.

Milodari za ercegovske in bosniške rodbine.

Iz Sodražke fare nabral in poslal č. gosp. Damijan Pavlič od sledečih darovateljev: gg.: D. P. 1 gl. Janež Matija 1 gl. Arko Lovre 1 gl. Primož Pakiž 1 gl. Janez Šega 1 gl. Simon Vesel 1 gl., in nekaj obleke. Tomaž Peterlin 2 gl. Anton Lukman 3 gl. Primož Starec 1 gl. Andrej Levstik 2 gl., v cerkveni pušici 4 gl. 20 kr. Peter Lesar 30 kr. Mica Belka 20 kr. Marija Kunec 1 gl., gospodič. Marija Pirec 1 gl., Franja Košorok 20 kr. Marija Maršič 1 gl. 16 kr. Mica Čampa 50 kr., gospdč. Marija Levstik 1 gl. Mica Arko 50 kr., g. Janez Plut 1 gl. 50 kr., gospodinja Liza Fajdiga 1 gl. 50 kr., gospa Neža Pogorelec 1 gl. Marjana Pogorelec 1 gl. Katar. Mlekuž 1 gl. 50 kr. Marjeta Vesel 1 gl. 50 kr. Urh Vesel 50 kr. Ant. Vesel 50 kr. Jurij Vesel 1 gl. Josipina Pakiž 50 kr. Jaka Kovačič 20 kr. Miha Hudolin 50 kr. Josip Čampa 30 kr. Marjeta Arko 10 kr., Marjeta Arko 5 kr. Tone Belaj 20 kr. Tone Hudolin 50 kr. Matija Jakopin 50 kr. Anton Čampa 30 kr. 1 gl. in 1 srajco in nekaj obleke, Janez Štupica 20 kr. Zverin 20 kr. Janez Lesar 20 kr. Jaka Levstik 10 kr. gosp. Ignacij Krže 1 gld. Janez Sterbenk 20 kr. Franjo Košir 10 kr. Janez Zbašnik 10 kr. Marko Pakiž 50 kr. A. Vesel 50 kr., g. Primož Pakiž 1 gl. Minka Belaj 1 gl., g. Luka Kmet 50 kr. Janez Lovšin 50 kr. Dalje so darovali obleke: Gregor Anžlahar, Marjana Purkart 1 rjuho, Franja Prijatelj 1 rjuho. Pikčeva hiša nekaj obleke. Franja Korošek nekaj obleke. Iz Dolenje vasi pri Ribnici č. g. župnik 11 gld. Iz Kozjega č. g. Avgustin Kukovec 3 gl. Iz Gorjan na Gorenjskem poslal č. g. župnik nabranih 40 gl. Neimenovan 1 gl. Iz Rake poslal č. g. Anton Tavčar nabrani znesek od č. g. župnik Anton Tavčar 5 gl., č. g. Ant. Žgur 2 gl., g. Jakob Lenk 10 gl., gospa Terezija Lenk 5 gl., od Raških farmanov 17 gl. Iz Dobrega polja poslal g. J. Razboršek: Po nabiranji 1 gl. 39 kr. Josip Razboršek 2 gl. Franjo Brodnik 1 gl. M. Germ 10 kr. Mica Štupnik 10 kr. Josip Goršič 10 kr. Marija Škoda 10 kr. Neža Škulj

50 kr. Anton Brodnik 35 kr. Iz Rudnika g. Anton Krčon 2 gl. Iz Kovorja č. g. župnik Josip Pretnar 1 gl. 50 kr. Iz Vrhnike č. g. Anton Fetih Frankheim 5 gl. Iz Celovca poslal č. g. J. Janežič 10 gl. nabranih v družbi „pri Sandwirthu“; dalje 1 zaboj obleke poslalo društvo „Terdnjava“ od sledečih gospodov: Matija Majar, B. C. Rosbaher, Franjo Pesjak in Andrej Einspieler. Iz Ljubljane gospodična Marija Finkova 1 gl. Prejšnji izkazi 2408 gl. 29 kr., skupaj 2575 gl. 21 kr.

Odbor potrjuje sprejem s pristrčno zahvalo in prosi še milodarov.

Ljubljanski podpiralni odbor:

J. N. Horak,
predsednik.

Vaso Petričič,
denarničar.

Eksekutivne dražbe.

30. okt. 3. Jak. Levičnik-ovo iz Črne (1350 gl. in 1290 gl.). — 3. Andr. Gregorin-ovo iz Trzina (978 gl.), oba v Kamniku. — 3. Martin Jerom-ovo iz Podgorice (1554 gl.). — 3. Jan. Kikelj-ovo iz Loke (5421 gl.). — 3. J. Maček-ovo iz Vrbljenja (534 gl.) vse v Ljubljani. — 2. J. Mahorčič-ovo iz Malega Ubelska (155 gl.) v Senožečah. — 2. Matija Jančar-ovo iz Hove gore (1950 gl.) v Laščah. — 2. Marjete Pavlešič-ovo iz Brezja (460 gl.) v Metliki. — 2. J. Požar-ovo iz Tamelj (1002 gl.) v Senožečah. — 2. Anton Prelesnik-ovo iz Dvorske vasi (500 gl.) v Laščah. — 2. Jak. Krašovec-ovo iz Vrtnika (6304 gl.) v Ložu. — 3. Jan. Skulj-ovo iz Poznikovega (1931 gl.) v Laščah. —

Telegrafične denarne cene 27. oktobra.

Papirna renta 69.45 — Srebrna renta 73.70 — 1860letno državno posojilo 111.50 — Bankine akcije 933 — Kreditne akcije 205.30 — London 112.10 — Srebro 103.15. — Ces. kr. cekini 5.32 — 20Napoleon 9.99.

V Andr. Schreyer-jevi

prodajalnici železnega in galanterijskega blaga v špitalskih ulicah je posebno velika zaloga sledečih reči:

Posebno lepi nagrobni križi krasno pozlačeni od 6 do 50 gld.

Milinske žage iz angleškega vlitiga jekla.

Tesarske in mizarске žage.

Kotli iz kotlovine (kufra), graško delo za vzdati.

Kotli iz vlitiga železa, drže od 20 do 120 bokalov.

Milinski stekli in grebeni.

Šine, podvozi, puže, lemeži in vse druge sorte železa.

Peči in hranilna ognjišča (Sparherde) s kositarja ali vlitiga železa.

Vratca in raznji za-nje.

Lonci, kozice in vse sorte kuhinjskega orodja.

Kositar s cinka za strehe, tudi črni železni kositar.

Vsake sorte pile in rašplje, kline za oble, svedri in vse drugo enako orodje za mizarje in tesarje.

Ključavnice in obešalnice z vsem, kar gre zraven.

Lopate, rovnice, matike, gnojne vile, branji zobje, coklje, podkove in verige.

Velika zaloga cvekov iz drata in žebjev.

Nove cementirane stalne in decimalne vage vsake velikosti.

Novi cementirani tehnikli (uteži) iz mesinga v škatljicah mešan.

Novi cementirani tehnikli iz vlitiga železa od 1/2 do 20 kilogramov.

Nova literska mera za tekočino iz kositarja, in za suhino iz kositarja ali lesa.

Vsake sorte noži in vilice, žlice in zajemalnice (šefije), britve in škarje, nožiči za peresa, tase lepo malane, svečniki, možnarji in gladniki, venci iz pleha z rožami za grobove, okovi za mrtvaške truge, podobne svetnikov za molitvene bukvice in v okvirih, rožni venci, križci in svetinje, albumi, listnice, smodnice, lovske in popotne torbice in denarnice.

➡ Za sv. Miklavža in božič: ➡

Največa zaloga otroških igrač od 2 kr. do 20 gld. na zbir, prodaja se na drobno, pa tudi na debelo trgovcem in kramarjem.

Naročila se izvršujejo po železnici, ali pa po poštne povzetji, za dobro blago se daje poročilo.

Spoštovanjem

(67-7)

Andrej Schreyer.

Natisnil Blaznikovi dediči v Ljubljani.